

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Муніципальна економіка»

на тему: **«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІННОВАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ В
РЕГІОНІ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»**

Виконавець:

студент ФЕУП

Вакуленко Олег Едуардович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Клевцєвич Наталія Анатоліївна

/підпис/

ОДЕСА – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Регіональний аспект формування інноваційної моделі розвитку економіки нині є досить важливим та актуальним питанням. Прагнення України перейти до нового етапу суспільно-економічного розвитку відбувається в умовах становлення її державності та регіоналізації економіки, зростання самостійності регіонів і утвердження їх як відносно самостійних суб'єктів господарювання, що мають свої повноваження та обов'язки. Інноваційний потенціал регіонів виступає базовою характеристикою їх інноваційної діяльності, тоді як забезпечення інноваційного розвитку регіонів – одне з основних завдань регіональних органів управління. Вагомий внесок в економічну теорію і методологію інноваційного розвитку на мікро- і макрорівні зробили вітчизняні вчені: Шумпетер, Dodgson M., Bessant J., Диксон П., Друкер П., Портер М. Портер М., Котлер Ф. Амоша О.І, Санто Б., Tidd J., Bessant J., Твісс Б. та ін. Однак поглибленого вивчення потребують питання, що пов'язані з регулюванням інноваційного розвитку на регіональному рівні.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування і розробка практичних аспектів управління розвитком інноваційних процесів на регіональному рівні зокрема на прикладі Одеської області регіону.

Для досягнення мети дослідження було визначено та поступово вирішено наступні **завдання**:

1. Дослідити сутність та види інновацій.
2. Розглянути управління процесами інноваційного розвитку та інноваційної діяльності.
3. Дослідити іноземний досвід щодо моделей інноваційного розвитку.
4. Дати загальну характеристику та провести аналіз соціально-економічного розвитку Одеської області.
5. Здійснити аналіз інноваційної діяльності підприємств та організацій Одеській області.
6. Проаналізувати кон'юнктуру оцінки ІТ середовища в Одеській області.
7. Визначити шляхи покращення регіонального стартап середовища.
8. Обґрунтувати доцільність створення мережі інноваційних ІТ центрів на рівні ОТГ.
9. Визначити особливості оцінки ризику та його вплив на ефективність інноваційного проекту.

Об'єктом дослідження є інноваційні центри в Одеській області.

Предметом дослідження є теоретико-практичні аспекти удосконалення інноваційного розвитку області.

Методи дослідження в процесі написання кваліфікаційної роботи застосовувались наступні методи: загальнонаукові (аналогія, системний аналіз, формалізація); економіко-статистичного аналізу (табличний, графічний, групування, класифікації); маркетингові (спостереження); експертної діагностики (ранжирування, порівняння, оцінювання).

Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації та монографічні видання вчених, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, дані звітності офіційних

статистичних збірників, офіційні дані органів державної статистики України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (63 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 98 сторінок. Основний зміст викладено на 91 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 12 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: «ІНСТРУМЕНТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи «**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**» розглянуто сутність та види інновацій; управління процесами інноваційного розвитку та інноваційної діяльності; іноземний досвід щодо моделей інноваційного розвитку.

У другому розділі «**АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ**» проведено загальна характеристика та аналіз соціально-економічного розвитку Одеської області; проаналізовано інноваційна діяльність підприємств та організацій Одеської області; кон'юнктурна оцінка ІТ середовища в Одеській області.

У третьому розділі «**ПРОПОЗИЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ ІТ СПРЯМУВАННЯ**» розроблено шляхи покращення регіонального стартап середовища; обґрунтовано доцільність створення мережі інноваційних ІТ центрів на рівні ОТГ; проведено оцінка ризику та його вплив на ефективність інноваційного проекту.

ВИСНОВКИ

В наслідок проведеного у кваліфікаційній роботі, дослідження, можемо зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що існує багато трактувань понять «інновації» та «інноваційний розвиток». Всі вони відображають різні бачення цього процесу, проте в їх основі лежить розуміння інновацій як економічного явища.

2. Доведено, що інноваційний розвиток неподільно пов'язаний з економічними показниками діяльності підприємств. Не зважаючи на те, що було проаналізовано значну кількість підходів до розуміння поняття «інноваційний розвиток», всі вони зводяться до економічної сутності цього процесу. Розглянуто основні економічні характеристики, які притаманні інноваціям та інноваційному розвитку.

3. Визначено, що інноваційний розвиток потребує належного методологічного, техніко-технологічного та ресурсного забезпечення, інакше неможливо повною мірою використати потенціал національної економіки. Прикладом для наслідування можуть стати високорозвинені країни, а саме їх моделі інноваційного розвитку. З врахуванням ресурсних та національних особливостей України, варто або створити власну модель розвитку, або ж запозичити елементи існуючих, які б знайшли реалізацію на теренах нашої держави. Україна має значний науково-технічний і промисловий потенціал, щоб зацікавити інвесторів у реалізації

проектів реконструкції і розвитку в нашій країні. Закордонні інвестиції в реконструкцію і розвиток здатні підвищити рівень інноваційного розвитку, підвищити рівень конкурентоспроможності національної

4. Встановлено, що Одеський регіон має достатньо великий потенціал для розвитку та залучення інвестицій, як з боку національних інвесторів, так і іноземних. Область розвивається у всіх напрямках економічної діяльності, має значні здобутки в розвитку промисловості, сільського господарства, дякуючи своєму географічному положенню розвивається транспорт та торгівля.

5. Проведений аналіз показав погіршення стану інноваційної діяльності в Одеській області впродовж 2017–2020 рр., оскільки переважна кількість показників мала негативну тенденцію до зміни. Причинами цього, на нашу думку, є недостатнє фінансування інноваційної діяльності підприємств області, скорочення кількості наукових кадрів, незначна кількість конкурентоздатних інноваційних проектів, великі витрати на нововведення, високий економічний ризик, тривалий термін окупності нововведень, нестача інформації про нові технології та ринки збуту, відсутність можливостей для кооперації з іншими підприємствами та науковими установами, відсутність кваліфікованого персоналу, відсутність попиту на високотехнологічну продукцію на внутрішньому ринку через домінування галузей, орієнтованих на виробництво низько технологічної продукції, несприйнятливість підприємств до нововведень, недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності тощо.

6. Визначено, що великою проблемою ІТ-галузі України є розбалансованість ринку: з одного боку, щорічно зростає дефіцит висококваліфікованих кадрів, з іншого – надлишок спеціалістів із недостатнім рівнем кваліфікації. У зв'язку із цим назріла гостра необхідність вирішення питань щодо створення механізмів виявлення та вирішення кадрових проблем ІТ-галузі, зокрема: визначення відповідності рівня кваліфікації випускників потребам індустрії, підвищення інтересу молоді до ІТ-спеціальностей і вдосконалення процесу підготовки фахівців у сфері ІТ. У цілому основою для перетворення потенціалу вітчизняної ІТ-галузі на конкурентоспроможний сегмент світового ринку є стабілізація економічної та політичної ситуації в країні, подолання корупції, а також розроблення ефективних механізмів взаємодії між державою, наукою та інноваційним бізнесом

7. Встановлено, що ефективна інноваційна діяльність підприємства не повинна обмежуватися лише пошуком, розробкою і освоєнням нововведень, перш за все необхідним є забезпечення раціонального використання усіх задіяних ресурсів. При визначенні ефекту від впровадження інновацій необхідно враховувати всі складові інтегрального ефекту (економічний, науково-технічний, інтелектуальний, ресурсний, екологічний, бюджетний, соціальний).

8. Досягнення взаємної відповідності різних суб'єктів інноваційної діяльності на регіональному рівні багато в чому залежить від центральних і місцевих органів влади, через здійснення податкової, бюджетної і зовнішньоекономічної політики.

9. Доведено, що ефективне функціонування запропонованого проекту має відбиватися на більшості характеристик соціально – економічного розвитку Біляївської, Лиманської та Таїровської ОТГ, що має позитивний вплив й у стратегічному аспекті.

10.Визначено, що оцінка ризику та його вплив на ефективність інноваційних проектів дає змогу врахувати максимальне значення чинників зовнішнього та внутрішнього середовища для прийняття управлінських рішень.

11.Відзначено та структуровано специфічні види інноваційних ризиків, а також методи оцінки впливу факторів ризику та невизначеності на ефективність інноваційного проекту, які можуть використовуватися підприємствами при запровадженні системи ризик-менеджменту щоб уникнути кризи в умовах невизначеного ринкового середовища.

АНОТАЦІЯ

Управління розвитком інноваційних центрів в регіоні (на прикладі Одеської області).

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються розглянуто сутність та види інновацій; управління процесами інноваційного розвитку та інноваційної діяльності; іноземний досвід щодо моделей інноваційного розвитку.

Проведено загальна характеристика та аналіз соціально-економічного розвитку Одеської області; проаналізовано інноваційна діяльність підприємств та організацій Одеській області; кон'юнктурна оцінка ІТ середовища в Одеській області.

Розроблено шляхи покращення регіонального стартап середовища; обґрунтовано доцільність створення мережі інноваційних ІТ центрів на рівні ОТГ; проведено оцінка ризику та його вплив на ефективність інноваційного проекту.

Ключові слова: інновації, інноваційні центри, інноваційний розвиток регіону, інновації Одеський регіон.

ANNOTATION

Management of development of innovation centers in the region (on the example of Odessa region).

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 076 "Entrepreneurship, trade and exchange activities". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2021.

The paper considers the essence and types of innovations; management of processes of innovative development and innovative activity; foreign experience in models of innovative development.

General characteristics and analysis of socio-economic development of Odessa region; the innovative activity of enterprises and organizations of Odessa region is analyzed; market assessment of the IT environment in Odessa region.

Ways to improve the regional startup environment; the expediency of creating a network of innovative IT centers at the level of OTG is substantiated; risk assessment and its impact on the effectiveness of the innovation project.

Keywords: innovations, innovation centers, innovative development of the region, innovations Odessa region.